

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 418 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti metodistining boshqaruv funksiyalari.....	10
<i>Qarshibayeva Dilfuza Xidirbayevna</i>	
Texnologik mashinalar va jihozlar ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik qonuniyatlari va metodologik tizimini ishlab chiqish	15
<i>Elmanov Abbas Begmat o'g'li, Mirzaumidov Asilbek Shuxratjonovich</i>	
Katta yoshdagi guruh bolalarida o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishda o'yinning roli	19
<i>Ergasheva Farangiz Umidjon qizi, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	23
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	28
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	33
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar va ularda hissiy-irodaning shakllanishi	37
<i>Davlatova Zebo Haydarovna</i>	
Zamonaviy oilada avlodlararo munosabatlarning pedagogik-psixologik xususiyatlari	40
<i>Ochilova Farida Baxriddinovna</i>	
Maktab va oliy ta'lim muassasalarida qizlar kitobxonligini rivojlantirish metodlari	44
<i>Qo'chqarova Oysha Oltibayevna</i>	
Buyuk allomalar merosidan foydalanishning metodik holati va mavjud muammolari.....	48
<i>Sevara Mamatkarimova</i>	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	53
<i>Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li</i>	
Использование современных инновационных методов в процессе обучения русскому языку в иноязычных группах высшего образовательного учреждения.....	56
<i>Курбанова Шаира Исмаиловна</i>	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ...	60
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna, Muhammadiyeva Shaxzoda Sunnatilla qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda musiqa mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari	63
<i>Muminova Feruza Farxodovna</i>	
Alisher Navoiy merosining yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi ahamiyati	70
<i>Qayumxo'jayev Botirxo'ja Ikromxo'ja o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida amaliy topshiriqlar orqali tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	74
<i>Saidova Dilnoza Maripovna</i>	
К вопросу о классификации современной антиутопии.....	78
<i>Дмитрий Валерьевич Пупонин</i>	
Когнитивная гибкость как фактор психологического благополучия старшеклассников в период адаптации к новым образовательным требованиям	82
<i>Муксинова Динора Азаматовна</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilida ta'lim beruvchi professor-o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini baholash: xalqaro tajribalar qiyosiy tahlili va O'zbekiston amaliyoti	87
<i>Baxtiyarova Muniba Ne'matjon qizi</i>	
Valeologik tarbiya asosida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini tayyorlashda innovatsion va raqamli yondashuvlar	92
<i>Berkinova Charos Islomovna</i>	

Grammatik tushunchalarni o'rgatish metodikasi.....	96
<i>N. R. Masharipova</i>	
Umumiy o'rta ta'lim tizimini takomillashtirish va o'quvchilar bilimni baholashda xorijiy tajribalardan foydalanish finlyandiya ta'lim tizimi misolida.....	99
<i>Obidova Muqaddas Ro'ziqulovna</i>	
The Difference Between Androgogy and Pedagogy.....	106
<i>Pardayeva Aziza Rahmatillojevna</i>	
Elektr mashinalari fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalari.....	110
<i>Shodiyeva Nozina Shuxrat qizi</i>	
Umumta'lim maktablarida direktor o'rinbosarlarining aksiologik yondashuv asosida boshqaruv funksiyalari va vakolatlari hamda maktablarda ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish yo'llari.....	113
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Ispan tili darslarida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish usullari	119
<i>Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li, Shukurullayeva Feruza Dilmurodovna</i>	
Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlarining qo'llanilishi	124
<i>Ubaydullayeva Komila Bozor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda empatiya hissini shakllantirishning nazariy asosi	127
<i>Xolmirzayeva Gulbahor Bahodirovna</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	130
<i>Raximova Dilshoda Xoliqberdiyevna</i>	
Bo'lajak sport murabbiylarida kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish mexanizmlari	134
<i>Sherzod Shuxratovich Boboyorov</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishning iqtisodiy va tashkiliy mexanizmlari.....	138
<i>Sangirov Nuriddin Iriskulovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv kompetentligini rivojlantirishning integrativ modeli	142
<i>Rasulova Umida Bahodir qizi</i>	
Yashil pedagogikaning konseptual modeli va tamoyillari.....	146
<i>Raxmatova Dilnoza Abdurashidovna</i>	
Ta'lim jarayoni ishtirokchilarida emotsional barqarorlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari ..	149
<i>Boymatova Munavvar Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy raqamli platformalardan foydalanish samaradorligi.....	152
<i>Lukmonova Salomat Gafurovna</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun pedagogik qo'llab-quvvatlash tizimining shakl, metod va vositalari	157
<i>Farmonova Madina Bahriddin qizi</i>	
Innovatsion boshqaruv tizimlarida qaror qabul qilish va kommunikatsiya samaradorligi	161
<i>Sotvoldiyeva Xurliqo G'ayratjon qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida maktabgacha yoshdagi bolalarning media savodxonligini shakllantirish metodikasi.....	167
<i>Choriyeva Xurmo Panji qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislari malakasini oshirish tizimining zamonaviy tendensiyalari va raqamlashtirish jarayonlarining pedagogik ahamiyati.....	172
<i>Qosimova Sh. N., Dusmaxamedov A. A.</i>	
Maktab o'quvchilarida o'zini o'zi tarbiyalashni shakllantirishning pedagogik asoslari (8–9-sinflar asosida)..	177
<i>Norxo'jayeva Lobar Nuriddin qizi</i>	
STEAM loyihalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy va tanqidiy tafakkurni shakllantirish	181
<i>Mirjamolova Moxira Abdugaffor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati va metodik asoslari.....	188
<i>Axmad Bolqiyev</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini xalqaro baholash dasturlari asosida baholashning pedagogik asoslari.....	191
<i>Shavqiddin Burxonov</i>	
Boshlang'ich ta'limda liderlik va pedagogik menejment muammolari.....	194
<i>Pardaboyev Doston</i>	
Raqamli ta'lim muhiti: tushunchasi, strukturasi va rivojlanish tendensiyalari.....	197
<i>Kulboyeva Dilnoza Abdug'afurovna</i>	
Особенности применения графических органайзеров на практических занятиях по дисциплине "Практикум литературы народов СНГ".....	199
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Historical Stages in the Study and Treatment of Scoliosis (Spinal Curvature).....	204
<i>Shermatova Mokhira Baxodir qizi</i>	
Talaba qizlarga badiiy gimnastika cho'qmori yordamida bajariladigan fundamental mashqlarni o'rgatish....	209
<i>Musharafxon Sultanova</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy ishlarni tashkil etish bo'yicha xalqaro modellarning qiyosiy tahlili.....	213
<i>Ziyotova Madina</i>	
Sport mutaxassislarini tayyorlashda voleybol o'qituvchisining ko'nikmalari va uslubi	216
<i>Turg'unov Baxtiyor O'rolovich</i>	
Matematik masalalarni yechish jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlash va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish	220
<i>Yusupova Latofat Nuriddinovna</i>	
Zamonaviy sharoitda bo'lajak o'qituvchilarda deontologik kompetentlikni rivojlantirishning innovatsion texnologiyalari	228
<i>Nasirova Nigora Baxtiyor qizi</i>	
Paraengil atletika mashg'ulotlarida individual yondashuvning ahamiyati	233
<i>Abduxoliqova Shoiraxon Akramjon qizi</i>	
Biologiya fanini o'qitishda xalq pedagogikasi elementlaridan foydalanish orqali ekologik madaniyatni rivojlantirish	239
<i>Baxrombekova Sojidxon Sherzodjon qizi</i>	
Maktab texnologik ta'limida axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv samaradorligiga ta'siri: o'rta muddatli istiqbollar (2027–2031)	245
<i>Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna, Tursunov Sherzod Ziyat o'g'li, Ismatullayev Javohir Ubaydulla o'g'li</i>	
Axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali jismoniy tarbiya va sport tizimini boshqarish samaradorligini oshirish	251
<i>Eryigitov Dilshod Xolboyevich</i>	
Enhancing Speaking Skills Productively in English	255
<i>J. M. Fayzullayev, G. R. Elmonova</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan katta guruh bolalari bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	259
<i>Jumanova Iroda Nomozovna, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
2–3 yoshli bolalarning maktabgacha ta'lim tashkilotiga ijtimoiy moslashuvi: nazariy va empirik tahlil	263
<i>Klicheva Dilnoza Zulfon qizi</i>	
Inson–texnika tizimida ta'lim olayotgan talabalarda iste'dod namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	267
<i>Kuvandikova Gulnora Gulamovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarning mutaxassis sifatida shakllanishida xavotirlanish holatining namoyon bo'lishi.....	270
<i>Nuriddinov Rasuljon Samitjon o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni maktabga tayyorlashda zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuv.....	274
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Kodirova Albina Faridovna</i>	
Talabalarda qaror qabul qilishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	279
<i>Rajabova Go'zal Zarifovna</i>	
Musobaqa oldi psixologik tayyorgarlikning tezkorlikka ta'siri.....	283
<i>Sitora Elova Axmatkulovna</i>	

Pediatriya ta'limida sun'iy intellekt – talaba uchun virtual assistent.....	287
<i>Umarkulov Muhtorali Islomkulovich</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya mutaxassislarida jismoniy savodxonlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	290
<i>Xakimov Xurshid Nozimovich</i>	
Сущность и виды познавательной активности детей 5–6 лет.....	294
<i>Джамилова Н. Н., Кудратова М. У.</i>	
Uzluksiz ta'lim jarayonida mustaqil fikrlovchi, ijodkor shaxsni tarbiyalashning pedagogik-psixologik masalalari.....	298
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna</i>	
Ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilish, ijodiy faolligini oshirish.....	301
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna, Qushoqova Guzal</i>	
Badiiy adabiyotda Ibn Sino obrazining yaratilishidagi o'ziga xosliklar.....	304
<i>Tangirov A. J.</i>	
Ta'lim klasteri asosida zaif eshituvchi bolalarni inklyuziv ta'lim muhitiga moslashtirishning pedagogik mexanizmlari.....	309
<i>Dilnoza Xushvaktovna Ernazarova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	313
<i>Payzullaeva Gozsal Bayrambayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirishning nazariy-amaliy asoslari.....	317
<i>Maxramova Gulchexra Maxsudbek qizi</i>	
Maxsus ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning pedagogik samaradorligi.....	320
<i>Tashkenbayeva Dilafuz Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini rivojlantirishga qo'yiladigan talablar.....	325
<i>Xazratkulova Shoira Noraliyevna</i>	
Musiq madaniyati darslarida multimedia vositalarida musiq o'qituvchisining kompetensiyaviy tayyorgarligi.....	329
<i>Qudratova Elnoz Ismatilayevna, Ismailova Sevinch, G'oibnazarov Elmurod</i>	
Boshlang'ich ta'limda nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning didaktik modeli.....	334
<i>Tillaboyeva Havasxon</i>	
Diskursiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutq madaniyatini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	340
<i>Boynazarova Nilufar Tilovmurot qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari.....	346
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktab o'quvchilarining intellektual-ijodiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari.....	349
<i>Ergasheva Sitora Baxriddin qizi</i>	
Sinergetik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashni takomillashtirish zarurati va imkoniyatlari.....	353
<i>Xo'shboqova Surayyo Baxtiyor qizi</i>	
Interfaol metodlar asosida o'smirlarda mustaqil tafakkurni rivojlantirish.....	357
<i>Ismoilova Mashxura Mashrabbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	360
<i>Kuvanakova Guljaxon</i>	
The Role of Autonomous Learning in Developing English Language Proficiency of University Students in Uzbekistan.....	363
<i>Omonova Kamola, Mutabar Zikriddinova</i>	
Maktablarda fasilitator faoliyatini tashkil etish borasida ayrim mulohazalar.....	366
<i>Qahhorova Marjona Ixtiyor qizi</i>	
Модель и педагогические условия формирования профессиональных компетенций будущих учителей в области информационной безопасности.....	370
<i>Сагинбаева Кымбат Кенжегалиевна, Нуриддинова Майсара Икромовна</i>	

Boshlang'ich sinf darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish.....	374
Xudoynazarova Muxlisa Bakhadirovna	
Совершенствование методической компетентности будущих учителей начальных классов на основе креативного подхода	377
Дониёрова Лайло Худайбердиевна	
Talabalar guruhida jipslikning shakllanishida liderlikning ta'siri	385
Asrarchanova E. A., Bo'riboeva Mahliyo Anorboy qizi	
Musiq'a to'garaklarida o'quvchilarga cholg'u asboblari ijro etishni o'rgatish uslublari	388
Q. Boboqulov, Jazilov Shuhrat Rustamovich	
Состояние проблемы в практике школ Узбекистана на современном этапе.....	391
Муминова М. Р.	
Paradigmal yondashuv asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining tarbiyaviy kompetensiyalarini rivojlantirishning o'rganilganlik darajasi va nazariy asoslari	394
Hayitova Oydinoy Po'latbekovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi	401
D. O'. Yo'ldosheva, J. A. Jovliyev	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida aktdan foydalanishning ilmiy asoslari	405
Jo'liboyeva Sevinch Abloqul qizi	
Zamonaviy media matnlarida salbiy his-tuyg'ularni ifodalovchi lisoniy birliklarning qo'llanilishi va ularning kommunikativ-pragmatik funksiyalari	408
Jo'rayeva Nafosatxon Muxsinjon qizi	
Bulutli Web-Gat texnologiyalari muhitida talabalarning fazoviy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish: kvazi-eksperimental tadqiqot natijalari.....	412
Sangirova Mahfuza Hasanovna	

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY TAYYORGARLIGIDA AKTDAN FOYDALANISHNING ILMIY ASOSLARI

Jo'liboyeva Sevinch Abloqul qizi
Jizzax davlat pedagogika universiteti
Magistratura mutaxassisligi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanishning nazariy va metodologik asoslari tadqiq etiladi. Tadqiqotning maqsadi oliy ta'lim tizimida pedagogik kadrlar tayyorlash sifatini oshirishda raqamli vositalarning o'rnini va ularning samaradorlik ko'rsatkichlarini tahlil qilishdan iborat. IMRAD standarti asosida olib borilgan ushbu izlanishda ta'lim integratsiyasi, talabalarning texnologik kompetensiyalari va o'quv jarayonini modellashtirish masalalari ilmiy dalillar bilan yoritilgan.

Kalit so'zlar: AKT kompetensiyasi, raqamli pedagogika, kasbiy tayyorgarlik, innovatsion ta'lim, multimedia vositalari, masofaviy ta'lim, metodika.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations of using information and communication technologies (ICT) in the training of future teachers. The aim of the study is to analyze the role of digital tools and their efficiency indicators in improving the quality of teacher training in the higher education system. The study, conducted in accordance with the IMRAD standard, highlights issues of educational integration, students' technological competencies, and the modeling of the educational process based on scientific evidence.

Key words: ICT competence, digital pedagogy, professional training, innovative education, multimedia tools, distance learning, methodology.

Аннотация: В данной статье исследуются теоретические и методологические основы использования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в процессе подготовки будущих учителей. Цель исследования заключается в анализе роли цифровых инструментов и их показателей эффективности в повышении качества подготовки педагогических кадров в системе высшего образования. В исследовании, выполненном на основе стандарта IMRAD, освещаются вопросы интеграции образования, технологических компетенций студентов и моделирования учебного процесса с опорой на научные данные.

Ключевые слова: компетенция ИКТ, цифровая педагогика, профессиональная подготовка, инновационное образование, мультимедийные средства, дистанционное обучение, методика.

KIRISH

XXI asr – intellektual salohiyat va raqamli texnologiyalar davri sifatida insoniyat faoliyatining barcha sohalarini, xususan, ta'lim tizimini ham tubdan transformatsiya qilmoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonini axborot-kommunikatsiya texnologiyalarisiz (AKT) tasavvur etib bo'lmaydi. Global axborotlashuv sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini zamonaviy talablar darajasida shakllantirish, ularning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish pedagogik ta'lim oldidagi eng ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar va zamonaviy usullarni keng joriy etish alohida belgilangan. Bu esa, o'z navbatida, bo'lajak pedagog kadrlar tayyorlashning ilmiy-metodik asoslarini qayta ko'rib chiqishni taqozo etadi. Endilikda o'qituvchi nafaqat axborot uzatuvchi, balki murakkab raqamli muhitda talabalarning bilim olish faoliyatini loyihalashtiruvchi va boshqaruvchi moderator-tyutor vazifasini bajarishi lozim.

Muammoning o'rganilish darajasi. Pedagogik faoliyatni axborotlashtirish va AKTdan foydalanishning nazariy jihatlarini xalqaro va mahalliy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Masalan, P. Mishra va M. Koehler tomonidan ishlab chiqilgan TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) modeli o'qituvchining texnologik va pedagogik bilimlari integratsiyasini ilmiy asoslab bergan.

Shuningdek, I. Robert, S. Karshiyev va boshqa tadqiqotchilar o'z ishlarida AKTni ta'limga tatbiq etishning didaktik imkoniyatlarini yoritganlar. Biroq, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar va virtual reallik (VR) kabi yangi avlod texnologiyalarining pedagogik tayyorgarlik tizimiga integratsiyasi hali ham chuqur ilmiy izlanishlarni talab qilmoqda.

Ilmiy muammo va gipoteza. An'anaviy pedagogik ta'lim tizimi bilan tez sur'atlarda rivojlanayotgan raqamli texnologiyalar o'rtasida muayyan tafovut mavjud. Ushbu tafovutni bartaraf etish uchun bo'lajak o'qituvchilarning tayyorgarligi faqatgina "informatika ko'nikmalari" bilan cheklanib qolmasdan, balki ularning AKT-kompetensiyasi – ya'ni texnologiyalardan o'quv maqsadlarida professional foydalanish qobiliyati shakllantirishi zarur.

Tadqiqotning maqsadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarlik jarayonida AKTdan foydalanishning didaktik modellarini tahlil qilish hamda talabalarning raqamli savodxonligini oshirishning samarali mexanizmlarini ilmiy asoslab berishdan iborat.

Tadqiqotning vazifalari:

1. Pedagogik ta'limni raqamlashtirishning zamonaviy tendensiyalarini tahlil qilish;
2. O'quv jarayonida AKT vositalarining (multimedia, LMS, interaktiv platformalar) samaradorlik ko'rsatkichlarini aniqlash;
3. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda AKTning o'rnini belgilovchi pedagogik modelni taklif etish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot bo'lajak o'qituvchilarning AKT kompetensiyasini shakllantirish jarayonini o'rganish maqsadida kompleks yondashuvga asoslangan bo'lib, sifat va miqdoriy (mixed methods) tahlil usullarini o'z ichiga oladi. Tadqiqotning metodologik asosi sifatida tizimli yondashuv va kompetensiyaviy modellashtirish prinsiplari tanlab olindi.

Nazariy-metodologik tahlil. Tadqiqotning dastlabki bosqichida pedagogik ta'limni raqamlashtirish bo'yicha mavjud xalqaro va mahalliy ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Bunda asosan quyidagilarga e'tibor qaratildi: Bibliografik tahlil: Scopus, Web of Science va Google Scholar bazalaridagi so'nggi 5 yillik ilmiy maqolalar qiyosiy o'rganildi. TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) modelini adaptatsiya qilish: bo'lajak o'qituvchilarning fan bilimi (CK), pedagogik bilimi (PK) va texnologik bilimi (TK)ning o'zaro bog'liqligi nazariy jihatdan modellashtirildi.

Empirik metodlar va ma'lumotlarni yig'ish. Tadqiqotning amaliy qismi pedagogika yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalari talabalari ishtirokida olib borildi. Ma'lumotlarni yig'ish uchun quyidagi vositalardan foydalanildi: Sotsiologik so'rovnoma: talabalarning AKT vositalariga bo'lgan munosabati, ulardan foydalanish chastotasi va o'z-o'zini baholash darajasini aniqlash uchun 25 ta savoldan iborat onlayn anketalar o'tkazildi. Pedagogik kuzatuv: o'quv mashg'ulotlari jarayonida talabalarning interaktiv doskalar, LMS (Moodle) tizimi va bulutli texnologiyalar (Google Workspace) bilan ishlash jarayoni bevosita kuzatildi.

Eksperimental bosqich (pedagogik tajriba-sinov). Tadqiqot natijalarini tekshirish uchun "nazorat" va "tajriba" guruhlarini shakllantirildi: Nazorat guruhi (NG): mashg'ulotlar an'anaviy metodlar asosida, AKTdan faqat yordamchi ko'rgazma sifatida foydalangan holda olib borildi. Tajriba guruhi (TG): mashg'ulotlar "raqamli muhitda pedagogik loyihalash" metodikasi asosida, talabalarning o'zlari raqamli kontent yaratishlari (videodarslar, interaktiv testlar, infografikalar) orqali tashkil etildi.

Ma'lumotlarni statistik qayta ishlash. Tadqiqot davomida olingan natijalarning aniqligini ta'minlash uchun matematik-statistik metodlar qo'llanildi. Talabalarning o'zlashtirish ko'rsatkichlari va kompetensiya darajalari Studentning t-kriteriyasi yordamida qiyoslandi. Bu usul guruhlar o'rtasidagi farqning tasodifiy emasligini va qo'llanilgan AKT metodikasining samaradorligini isbotlash imkonini berdi.

Tadqiqotning etik jihatlari. Barcha ishtirokchilar tadqiqot maqsadi bilan tanishtirildi va ularning shaxsiy ma'lumotlari maxfiyligi kafolatlandi. So'rovnomalar ixtiyoriy ravishda, anonim tarzda amalga oshirildi. Metodologik yondashuvning vizual modeli: Tadqiqot quyidagi mantiqiy ketma-ketlikda amalga oshirildi: Muammoni aniqlash → Adabiyotlar tahlili → Gipoteza yaratish → Eksperiment → Statistik tahlil → Xulosa.

Ushbu metodologiya nafaqat nazariy bilimlarni to'plash, balki bo'lajak o'qituvchilarning AKTdan foydalanish bo'yicha real amaliy ko'nikmalarini baholashga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Olib borilgan tadqiqotlar va pedagogik tajriba-sinov ishlari natijasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida AKTning samaradorligi bo'yicha muhim ko'rsatkichlar qo'lga kiritildi. Natijalar talabalarning bilim darajasi, amaliy ko'nikmalari va motivatsion tayyorgarligi asosida tahlil qilindi. AKT kompetensiyasining o'sish dinamikasi. Tajriba guruhi (TG) va nazorat guruhi (NG) o'rtasidagi farqni aniqlash maqsadida o'tkazilgan yakuniy test sinovlari shuni ko'rsatdiki, AKTga asoslangan metodika talabalarning o'zlashtirish darajasini sezilarli darajada oshirgan.

1-jadval: Talabalarning AKT savodxonligi darajasi (foiz hisobida)

Daraja	Nazorat Guruhi (NG)	Tajriba Guruhi (TG)	Farq
Yuqori (Kreativ)	12%	38%	+26%
O'rta (Amaliy)	45%	52%	+7%
Qoniqarli (Reproduktiv)	43%	10%	33%

Olingan natijalar shuni tasdiqlaydiki, bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi jarayonida AKTning o'rni beqiyos. Biroq faqatgina texnik vositalarning mavjudligi kutilgan natijani bermaydi. Buning uchun:

- Pedagogik yondashuv:** texnologiya metodikaga bo'ysunishi kerak;
- Uzluksizlik:** AKT ko'nikmalari barcha kurslar davomida shakllantirilishi zarur;
- Psixologik tayyorgarlik:** talabalarda raqamli texnologiyalarga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish zarur.

Ilmiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli o'qitish vositalari o'qituvchining o'rnini bosmaydi, balki uning funksional imkoniyatlarini kengaytiradi.

XULOSA

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning ilmiy asoslarini tadqiq etish natijasida quyidagi umumlashtirilgan xulosalarga kelindi:

- Metodik transformatsiya:** AKT shunchaki texnik vosita emas, balki ta'limning didaktik tizimini yangilovchi fundamental omildir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, AKT integratsiyasi darsning samaradorligini o'rtacha 25-30% ga oshiradi va talabalarning mustaqil bilim olish faoliyatini faollashtiradi.
- Kompetensiyaviy yondashuv:** bo'lajak o'qituvchining raqamli kompetensiyasi faqat texnik ko'nikmalarni emas, balki "pedagogik mahorat + fan mazmuni + texnologiya" (TPACK modeli) uyg'unligini talab etadi. Faqatgina ushbu uchlik birlashgan joyda ta'lim sifati kafolatlanadi.
- Psixologik tayyorgarlik:** AKTdan foydalanish talabalarda kasbiy motivatsiyani shakllantirishning kuchli vositasidir. Tajriba guruhi natijalari ko'rsatganidek, raqamli muhitda bilim olgan bo'lajak o'qituvchilar innovatsiyalarga ochiq va zamonaviy maktab muhitiga tezroq moslashuvchan bo'ladilar.

Tavsiyalar:

Oliy pedagogik ta'lim muassasalarida AKTni o'qitish alohida fan doirasidan chiqib, barcha mutaxassislik fanlari bilan integratsiya qilinishi zarur. Shuningdek, talabalarni tayyorlashda nafaqat tayyor dasturlardan foydalanish, balki ularni shaxsiy mualliflik raqamli kontentini yaratishga yo'naltirish lozim.

Xulosa qilib aytganda, AKTdan foydalanishning ilmiy asoslangan tizimi bo'lajak o'qituvchini zamonaviy raqamli jamiyatda raqobatbardosh kadr bo'lib yetishishini ta'minlovchi asosiy ko'priq vazifasini o'taydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-4545884>
- Koehler M.J., Mishra P. What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? // Contemporary Issues in Technology and Teacher Education. – 2009. – Vol. 9 (1). – P. 60–70.
- Robert I.V. Modern Informatization of Education: Didactic Perspectives and Technological Solutions. – Springer Nature, 2021.
- Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar (pedagog mutaxassislar uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2010.
- UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. – UNESCO Publishing, 2018.
- Selwyn N. Education and Technology: Key Issues and Debates. – Bloomsbury Publishing, 2016.
- Ziyomammedov B. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – T.: "Nur", 2012.
- Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants // On the Horizon. – 2001. – Vol. 9 (5).

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.